

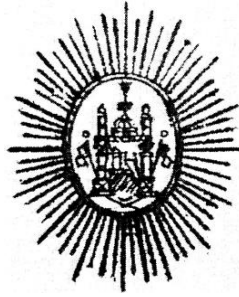
نظامنامه

(محصول مواشي)

اول قوس - ۱۳۰۱

((در مطبع وزارت ماليه زيور طبع در بر کرد))

تعداد طبع ثاني (۵۰۰) جلد

بسم الله الرحمن الرحيم

(نظامنامه محصول مواشی)

مقدمه

چون در افغانستان محصول مواشی بانواع مختلف و اقسام متعدد گرفته می شد مثلاً محصول:

زکوة ، طرق ، علف چر ، باج سیخ ، شاهی گی ، تکت زکوة ، سر رمه گی ، سرگله گی ، روغن ، قروت معمولی ، سرکانه ، چکانه ، با وجود محصولات دیگر تکالیف هم بمثل حواله خرید جوال ، گلیم ، جل ، نوار ، پشم ، ریشمه ، تویره ، باسلیق ، اسپ ، اشتر ، مرکب ، که دولت بکار میداشت وبالای زکوة و مال رعایا ریزش گردیده و از قرار ریزش گرفته می شد و نیز محصولاتیکه برای مواشی گذاشته شده بود ، بالای یک قوم بیکقرار ، وبالای دیگر قوم دیگر قرار محصول کم و زیاد مقرر بود بعضی از حکام و کار داران خدا ناترس ، بلکه نوکران شخصی شان که از یکجای بدیگر جای حرکت مینمودند و مصارف خود را باسم سیور سات و بارگیر ، و سواری خود را باسم (الو) از رعایا میگرفتند و برای هر کدام وجوه ، عامل و ضابط علحدده و برای تحصیل آن محصلان متعدد مقرر گردیده این قواعد باعث تکالیف و زحمات مالداران می شد .

آهذا بنا بر آسوده حالی رعایای صادقه شاهانه ام همه این تکالیف و زحمات را رفع نموده ، یک محصول باسم (محصول مواشی) بالای تمامی مالداران افغانستان بدون استثنای قومیت و شخصیت وضع نمودم تا مطابق نظامنامه هذا از همه مالداران در جمیع ممالک محروسه شاهانه ام محصول مذکور بقسم مساوات و برابری گرفته شود ، تا احدی از محصول موصوف مرفوع القلم شده نتواند :-

قاعده ۱:- بست محصول حیوانات که از قرار ده را یک و یا ده را در عهده براران و یا قریه داران و یا قبیله داران بدون شمار بدفاتر پادشاهی قبولدار شده از رعایا افزود را جبراً بدون شمار میگرفتند ، موقوف فرموده شد که بعد ازین بدون قواعد نظامنامه هذا محصول گرفته نشود .

۲:- قریه داران و یا قبیله دارانیکه سابق ملک ، کندیدار ، میر هزار ، ایل بیگی ، ارباب ، افسقال ، در هر مملکت باصطلاح قوم آن بنامهای متعدد و مختلف یاد میشدند ازین پس برای اقوام کوچی باسم (قبیله دار) و برای غیر قبایل کوچی (قریه دار) موسوم گردیدند ، بنابراین قریه دار و قبیله دار لازم که باتفاق علاقه دار و وکلاییکه در مجلس علاقه داری از طرف اهالی انتخاب گردیده اند ، سیاهه جزو مواشی تعلقه خودها را بتفصیل اسم و ولد و ساکن و شخص و نوع حیوان و تعداد آن بدفتری

محال یا مدیر مالیه بدهد ، و اگر شخصی در دادن جزو مواشی خود اطاعت نمی‌کرد بموجب قاعده (۱۷۱) نظامنامه تشکیلات اساسیه بحاکم یا علاقه دار بالا دست خود مراجعت نموده معاونت طلب کند .

۳:- درجائیکه رأساً تعلق حکام باشد تا درجه حاکم (3) خود حاکم بهر قریه دار و قبیله دار در شمار مال حاضر باشد، و جاهائیکه رأساً تعلق حاکم کلان و حاکم اعلی و نایب الحکومه باشد نایب الحکومه و حکام مذکور از طرف خود شخصی امین را مقرر میدارند که همراه قریه دار و قبیله دار و وکیل های منتخبه همان محال که در مجلس مشوره همان ولایت و یا حکومتی اعلی و یا حکومتی کلان میباشد شمار نمایند.

۴:- وقت شمار حیوانات در ابتدای ماه حوت الی اخیر ماه ثور بمناسب موسم زای مواشی همان مملکت مقرر شد که بمیعاد مذکور تفصیل قاعده (۱) سیاهه ساخته بدفتر محال و یا اداره مالیه بسپرنند .

۵:- دفتری محال و یا مدیر مالیه سیاهه که از قریه داران و وکلا میگیرند بدفتر و یا اداره مالیه به ترتیب قریه و جمع قریه دار بتفصیل اسامی و نوع مواشی داخل دفتر نماید تا جمع نوع حیوانات و محصول سالیانه معین باشد.

۶:- دفتری محال و یا مدیر مالیه بقراریکه جزو میگیرد برای هر فرد محصول ده مواشی بذریعه قریه داران و قبیله داران تکت رسمی محصول را روانه کند که اسامی از نوع مالدار و تعداد مواشی و محصول سالیانه خود بدانند .

۷:- چون شمار مواشی همه ساله میشود در هر سال که شمار مال مواشی شود محصول دولت از مالدار گرفته میشود، اگر در بین سال مال محصول ده سقط شدیا مفقود گردید و یا بفروش رسید مجری داده نمیشود و در سال آینده البته جدید شمار می شود.

۸:- از دفتر محال و یا اداره مالیه تکت قریه داری برای قریه دار و قبیله دار داده میشود که اسامی محصول ده جمع قریه دار و قبیله داری خود را بدانند .

۹:- محصولات مال مواشی از رعایای دولت با نواع مختلف و اقسام متعدد گرفته میشود، لهذا حال محصول مال مواشی بقرار ذیل مقرر گردید :-

اشتر - چهار روپیه

اسپ و قاطر - دو روپیه

گوسفند و بز - پانزده پیسه

گاو و گاو میش هر کدام - یکروپیه

مرکب - یکروپیه

۱۰:- موعده رسانیدن محصول مواشی یک قسط مقرر گردید که موعده قسط آن دوماه است یعنی از ابتدای ماه عقرب الی اخیر ماه قوس .

۱۱:- اسامی اگر محصول مقرر را بموعده قسط نرسانید از قراریکه باقی بماند از باقیمانده آن ده روپیه را یازده روپیه گرفته میشود .

۱۲:- قریه داران و یا قبیله داران را لازم است که در (۱۵) ماه میزان برای رعیتی مالدار اطلاع بدهند که سر رشته رسانیدن وجه قسط خودها را بموعده آن بنمایند .

۱۳:- قریه داران و یا قبیله داران محصول مال مواشی متعلقه خودها را بموعده قسط از رعیتی تحصیل داشته رسید چهایی برای شان بدهند هرگاه خود مالدار با بوالجمعی قریه دار و یا قبیله دار خود تحویل خزانه نماید هم جائز است .

۱۴:- قریه داران و قبیله داران وجه محصول را که از رعیتی مالدار میگیرند و رسید چهایی میدهند وجه مذکور را بموعده قسط تحویل خزانه کرده رسید حاصل دارند .

۱۵:- قریه دار و یا قبیله دار رسید خزانه را بدفتر محال برده دفتری محال و یا مدیر مالیه رسید خزانه را ضبط کرده برای سند قریه دار و یا قبیله دار عوض رسید بدهند.

۱۶:- دفتری محال و یا مدیر مالیه پس از انقضای موعده قسط قریه داران و یا قبیله داران را خواسته حساب محصول مواشی را به ایشان نماید هر قدر که رسیده بود مجرای باقیمانده آنرا معین کرده در ده روپیه یکروپیه دیگر بلفظ جزای نقدی بسته و افزود نمایند، و از قریه دار و قبیله دار اشخاصیکه وجه را نرسانیده اند جزو بگیرد و محصل شدید مقرر دارند که وجه را حصول کند.

۱۷:- هنگامیکه محصل تحصیل مقرر شد اگر اسامی قبولدار بود وجه را بخزانه برساند ، اگر قبولدار نبوده بدفتر محال و یا اداره مالیه حاضر گردیده بمواجهه قریه دار گفتگوی خود را بنمایند درحالیکه بقرار حسابی ثابت شود از نامبرده حصول و تحصیل بذریعه محصل میشود، و اگر ثبوت نشد جواب باقی را قریه دار و یا قبیله دار به ثبوت بگوید .

۱۸:- اگر قریه دار و یا قبیله دار باقی را بدمه اسامی قلمداد کرد و محصل مقرر شد اسامی را حاضر نموده و رسید قریه دار و یا قبیله دار را ظاهر کرد، یعنی وجه را گرفته ناحق قلمداد کرده بود باقی و جزای نقدی اسامی از قریه دار به علاوه بیست رابست و پنجروپیه گرفته شود .

۱۹:- اگر اسامی وجه باقی و جزای نقدی را با وجود محصل الی موعده نرسانید دفتری محال و یا مدیر مالیه کما مالدار ی او را باندازه باقی او بفروش رسانیده وجه محصول را حصول کرده تحویل خزانه نماید.

۲۰:- جزویکه قریه داران و یا قبیله داران بدفتر محال و یا اداره مالیه میدهند لازم بسیار غورنمایند که چیزی از سیاهه نماند ، اگر مانده بود و ثانی بظهور رسید ازسه حال خالی خواهد بود .

۱- یا قریه دار و یا قبیله دار و وکلا دانسته بمدعای نفسی خود با اسامی ساخته گی کرده قلمداد نکرده اند، درینصورت دفتری محال و یا مدیر مالیه تحقیق نماید بعد از ثبوت از صاحب مال بردو گرفته میشود و نیز قریه دار و قبیله دار از قریه داری و وکلا از وکالت عزل میشود اصل محصول تحویل خزانه و نصف جریمه آن به مخبر انعام داده می شود.

۲- یا از اسامی قریه دار و قبیله دار وجه محصول را گرفته بدفتر سیاهه نداده درینصورت اسامی از جریمه معاف است و از قریه دار و یا قبیله دار یک بر دو محصول گرفته شده از قریه داری و قبیله داری موقوف است.

۳- هرگاه اسامی در وقت شمار مال خود را پنهان کرده بود از شخص مذکور یک بردو بقسم جزای نقدی گرفته میشود ، و از قریه دار و یا قبیله دار پنج یک ($\frac{1}{5}$) اصل محصول بسبب غفلت جریمه گرفته میشود .

۲۱- بسال اول که جزو و شمار مال مواشی که قریه داران و یا قبیله داران و وکلا قلمداد میکنند اگر نسبت بسال گذشته وجه محصول آن زیاده بوده صداقت شان بدولت مقدس شان ظاهر گردید ازوجه افزودی که بسته شود ده یک آن بطریق انعام بحسابش مجری داده میشود .

۲۲- جزویکه قریه داران و یا قبیله داران و وکلا میدهند اگر نسبت به محصول سال گذشته کسرکلی کرد ازطرف حکومتی کلان یا حکومتی اعلی یا نایب الحکومگی بموجب عرضداشت دفتری یا سررشته دار یا مستوفی همان حکومتی کلان یا حکومتی اعلی یا نایب الحکومه گی نفری برای تفتیش شمار مقرر میشود، هر قدر که از شمار باقیمانده و داخل سیاهه قلمداد قریه دار و یا قبیله دار و وکلا نگر دیده باشد مطابق قاعده (۲۰) معمولداشته می شود.

۲۳- اگر جمع محصول مواشی نسبت بسالهای گذشته کسر زیاد کرد هرتجویزی که دولت لازم بداند بر اجرای آن مقتدر است.

۲۴- حواله جات جل، جوال، پشم، گوسفند، اسپ خریداری روغن معمولی، قروت ، گلیم، نوار سردوز، ریشمه، توبره ، باسلیق ، اشتر مرکب موقوف است، دولت کار آمد خود را بخوش رضا و قیمت روز خریداری میکند هیچکس را اجازه نیست که به حواله چیزی بگیرد و یا جبراً خریداری کند اگر کرده بود بظهور رسید بقرار نظامنامه جزا جزا می بیند.

۲۵- دفتری محال و یا مدیر مالیه همه ساله صورت حساب سالیانه خود را بمرکزمالیه که تعلق دار دبفرستد و درتحصیل محصول بنزد دولت مسئول است .

۲۶- اشیائیکه خریداری آن در هنگام محاربه ضرور باشد بموجب فرمان دستخطی همایونی جنساً دولت میگیرد و قیمت آنرا در حین حساب مجری میدهد .

۲۷- برای خدمتانه قریه داران و علاقه داران از حصولی محصول ازچهل روپیه پخته یکروپیه بحساب نامبرده مجری داده شود، از وجهیکه داخل جریمه آمده باشد خدمتانه داده نمیشود .

۲۸:- شمار مال مواشی که برای سنه ۱۳۰۱ میشود و هر مالدار که در هر موضع باشد سیاهه آن در همان موضع که اقامه دارد میشود مثلاً مالدار فراه و پشت رود که بسته فراه و پشت رود است و مالداري شان بقطغن میرود حال از جمع فراه و پشت رود کم شده بقطغن بسته میشود .

۲۹:- بست قدیم که قواعد قدیمه آن بدفاتر سرکاری مانده است از ابتدای سنه ۱۳۰۱ موقوف و شمار مواشی در هر موضع که اقامه دارد میشود.

۳۰:- اگر بعضی رمه دار که تعداد رمه آن از پنجاه رأس اضافه باشد در سنه ۱۳۰۱ در یک موضع سیاهه مواشی آن آمده باشد و در سالهای آینده خیال رفتن دائمی بدیگر موضع داشته باشد باید برای مدیر مالیه خود اطلاع داده خط بگیرد.

۳۱:- مالداریکه دائمی بدیگر موضع میرود خط مدیریت مالیه موضع سابقه خود را برای مدیر مالیه موضعیکه جدید آمده میرساند.

۳۲:- هر مالدار که از یک موضع بدیگر موضع بطور دائمی میرود لازم که برای مدیر مالیه موضع سابقه خود اطلاع بدهد تا مدیر مالیه موضع سابقه او برای مدیر مالیه موضعیکه حال میرود اطلاع دهی کند. که مستحضر باشد.

۳۳:- هر مالدار که از مدیر مالیه خود خط رفتن دیگر موضع خود را میگیرد اگر برای مدیر مالیه موضع جدید خود نرساند و یا خود را در بین راه پنهان کرد بعد از دستیابی و تحقیق محصول مواشی آن سه چند گرفته میشود .

۳۴:- در خصوص الوکه کاردارها در بین راه جبرا میگردند قطعاً موقوف گردید فقط در وقتیکه کدام مهمی که در آن فائده عمومی باشد بموجب فرمان دستخطی مبارک اعحضرت همایونی حواله اجرا خواهد شد.

۳۵:- چونکه زکوة امر شرعی است، بنابراین مالدارانیکه مستوجب زکوة باشند در رسانیدن آن کوشش ورزیده تمام احتیاط بکار برند.

(تشریح مقدمه) کسیکه یک مال مواشی داشته باشد هم مالدار گفته میشود، و در محصول می آید و محصول مال مواشی از نر و ماده و خورد و کلان حیوان بلا استثنا یکسان گرفته میشود.

چون اکثر اقوام و قبائل سمت مشرقی، و سمت جنوبی در موقع جهاد در راه حفظ وطن و ناموس افغانستان خدمات قیمت داری ایفا نموده اند بنابر قدردانی و قیمت شناسی این قبیل خدماتیکه دائماً منظور حضور من است، تا میعاد ده سال یعنی تا اخیر سنه ۱۳۱۰ شمسی در تادیه محصول مال مواشی که بموجب نظامنامه فوق بر عموم قبائل و عشائر افغانستان یک سان نافذ و جاری است بصورت رعایت خاص تخفیفی که در ذیل نشان داده شده است منظور گردیده بدینموجب

گوسفند، بز، گدی (۵) پیسه

اسب، قاطر، یابو (۱) روپیه

اشتر (۲) روپيه

گاو، گاوميش (۱) قران

مركب (۱) عباسي

ادخال و اجراء اين نظامنامه را در نظامات دولت امر و اراده مي نمايم .

ACKKU

ضمیمه نظامنامه محصول مال مواشی

۱- اشخاصیکه شمار مال مواشی را مینمایند در موضعیکه محصول سرخانه بدولت میدهند بعد از انجام شمار مال مواشی بقرار ماده (۲ و ۳) نظامنامه محصول مال مواشی سیاهه جز و سرخانه واصنافی و آسیابی و جواز تعلقه خود را نیز میدهند .

۲- محصول سرخانه و اصنافی و آسیابی و جواز هر موضع بقرار بست مقرری همان موضع گرفته میشود .

۳- دفتری محال و یا مدیر مالیه برطبق موادیکه در نظامنامه محصول مال مواشی ایضاح گردیده باستثنای ماده (۲۳-۲۶-۳۳-۳۴) که مخصوص مال مواشی است درباره شمار سرخانه و اصنافی و آسیابی و جواز مراعات واجرا نمایند .

۴- کسانیکه ازیک موضع بدیگر موضع بقسم دائمی میروند، اگر در همان موضع سرخانه مقرری داشته باشد موافق بست مقرری همان محلیکه جدید وارد میشود محصول سرخانه از او گرفته شود. هرگاه در محل وارده او محصول سرخانه مقرری نباشد ازتادیه محصول سرخانه معاف است.

۵- اشخاص متفرقه که اصلاً از جمله ساکنین قریه جاتیکه مال شان شمار میشود نباشند درحین شمار محصول مال مواشی خود ها را نقد تادیه کنند ویا ضامن وجه بدهند که هنگام بسر رسیدن قسط محصول مال مواشی محصول مالدارای خود را برسانند .

۶- توضیح ماده اول قاعده (۲۰) محصول قلم اندازی مال مواشی که بردو گرفته میشود نصف جریمه را بمخبر انعام داده اصل محصول با نیم چند آن تحویل خزینه میشود .

حمل 1302

ضمیمه نظامنامه محصول مال مواشی

ازگوسفند بره نر قره قلی که بواسطه پوست کشته میشوند محصول مال مواشی گرفته نمی شود، و معاف است.

تحریر چهارشنبه ۹ اسد ۱۳۰۲

ACKKU